

## 7. Perjantaina 19 päivänä helmikuuta 1993

kello 13

### Päiväjärjestys

			S.
		6) Ed. O. Ojalan ym. lakialoite n:o 4 laiksi kahden samaa sukupuolta olevan henkilön rekisteröidystä parisuhteesta .....	107
Ilmoituksia		7) Asetus 29 päivältä tammikuuta 1993 Pakistanin kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansaattamisesta (A 14/1992 vp).....	„
Kolmas käsittely:	S.		
1) Ehdotus laiksi Suomen Kuntaliiton perustamiseen liittyvistä järjestelyistä .....	98	8) Asetus 29 päivältä tammikuuta 1993 Singaporen kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansaattamisesta (A 15/1992 vp).....	„
Hallituksen esitys n:o 347/1992 vp Hallintovaliokunnan mietintö n:o 19/1992 vp		9) Asetus 29 päivältä tammikuuta 1993 Sri Lankan kanssa tehdyn tekstiilisopimuksen voimaansaattamisesta (A 16/1992 vp).....	„
Toinen käsittely:		Pöydällepanoa varten esitellään:	
2) Ehdotus laiksi kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta .....	„		
Hallituksen esitys n:o 348/1992 vp Hallintovaliokunnan mietintö n:o 1		10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä laeiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain ja talletuspankkien toiminnasta annetun lain 55 §:n muuttamisesta (HE 379/1992 vp).....	108
3) Ehdotus laiksi lääkelain muuttamisesta .....	„		
Hallituksen esitys n:o 374/1992 vp Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 1		Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.	
Esitellään:			
4) Ed. Renlundin ym. lakialoite n:o 1 laiksi työttömyysturvalain 27 §:n muuttamisesta .....	99	Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Anttila U., Astala, Backman, Heikkinen, Helle, Jansson, Jokiniemi, Kauppinen, Kääriäinen, Lax, Lehtinen, Leppänen J., Luukkainen, Malm, Morri, Mäki-Hakola, Nyby, Paasio, Polvi, Rajamäki, Rauramo, Rehn E., Rehn O., Renko, Rinne, Ryyänen, Savela, Skinnari, Tennilä, Tiuri, Törnqvist, Urpilainen, Vihriälä, Vähäkangas ja Väistö.	
5) Ed. Mäkelän ym. lakialoite n:o 3 laiksi Ounasjoen erityissuojelusta annetun lain kumoamisesta .....	107		

Nimenuhduon jälkeen ilmoittautuu ed. Lehtinen.

n:o 1 EY-jäsenyysneuvotteluille asetettavista tavoitteista, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

## Ilmoitusasiat:

”Eduskunnalle

### Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Jansson, O. Rehn ja Urpilainen ja yksityisasioiden vuoksi edustajat Alaranta, Kääriäinen, J. Leppänen, Polvi, E. Rehn, Rinne, Ryyänen, Tennilä ja Väistö sekä tämän kuun 23 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Rauramo.

### Uusi hallituksen esitys

**Ensimmäinen varapuhemies:** Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan helmikuun 12 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 1, joka nyt on edustajille jaettu.

### Hallituksen kehitysyhteistyökertomus vuodelta 1991

**Ensimmäinen varapuhemies:** Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime joulukuun 4 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen kehitysyhteistyökertomus vuodelta 1991. Tämä kertomus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

### Kirjalliset kysymykset

**Ensimmäinen varapuhemies:** Ilmoitetaan, että eduskunnalle on, puhemiehelle osoitettuna, saapunut vastaus kirjalliseen kysymykseen n:o 710/1992 vp. Tämä kysymys vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

### Ed. Anderssonin ym. välikysymys EY-jäsenyysneuvotteluille asetettavista tavoitteista

**Ensimmäinen varapuhemies:** Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Anderssonin ym. allekirjoittama välikysymys

Ministeri Salolainen esitti EY-jäsenyysneuvottelujen avajaiskokouksessa Suomen hallituksen edustajana Suomen lausunnon 1. helmikuuta 1993. Hallitus oli päättänyt, että Suomi hakee Euroopan yhteisön jäsenyyttä eduskunnan hyväksyttyä valtioneuvoston tiedonannon (VNT 1/1992 vp) Euroopan yhteisön jäsenyydestä.

Tiedonannossa todettiin EY:n kehittyvän unioniksi, jonka ulko- ja turvallisuuspolitiikka kattaa periaatteessa kaikki turvallisuuteen liittyvät kysymykset ja että Maastrichtin sopimuksessa hyväksyttiin yhteisön piiriin puolustuspoliittisen yhteistyön kehittäminen. Tiedonannon mukaan muuttuneessa Euroopan tilanteessa Suomen puolueettomuuden ydin on sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen puolustus ja että Suomen lähtökohtana on EY:ssä itsenäinen puolustus.

Ministeri Salolaisen esittämässä Suomen lausunnossa sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen puolustus mainitaan kylläkin Suomen puolueettomuuden ytimeksi kylmän sodan jälkeisessä Euroopassa, mutta sitä ei enää määritellä lähtökohdaksi neuvotteluille, vaan lausunnossa todetaankin Suomen olevan valmis myötävaikeuttamaan unionin puolustusulottuvuuden kehittämiseen.

Hallituksen neuvottelutavoitteet näyttäisivät tällä kohden muuttuneen siitä, mitä tiedonannossa todettiin.

Todettakoon myös, että ulkoasiainministeri Väyrysen vastauksessa kirjalliseen kysymykseen n:o 630/1992 vp puolestaan todetaan puolueettomuuden olleen kahtiajaetussa Euroopassa poliittisen valinnan, mutta kahtiajaon ja suurvaltojen vastakkainasettelun poistuttua perustaa laajalaiselle puolueettomuudelle ei enää olisi. Vastauksessa pidetään Maastrichtin sopimusta ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja puolustusulottuvuuden osalta väljänä. Vastauksen mukaan Suomi näyttäisi voivan liittyä yhteisöön sellaisena kuin Suomi on. Vastauksessa ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kysymyksiä ei nähdä ongelmallisiksi.

Tiedonannossa todettiin EY-jäsenyyden edellyttävän, että inflaatio ja korot saadaan alhaiselle tasolle, valuuttakurssi säilytetään vakaana,

julkisen talouden alijäämä ja velka rajoitetaan mahdollisimman pieneksi ja että hallitus selvittää raha- ja talousunionin eri vaiheiden vaikutuksen Suomen kansantalouteen ja päättää tarvittavista talouspolitiikan toimista.

Suomen lausunnossa todetaankin Suomen haluavan olla mukana talous- ja rahaliitossa.

Kummassakaan kannanotossa ei sen sijaan ole pohdittu Euroopan valuuttakurssimekanismiin sekä talous- ja rahaliittoon liittyviä ongelmia, mm. kiinteiden valuuttakurssien ja myöhemmin yhteisen rahan seurauksia talouden kehitykselle yleensä, sen asettamia vaatimuksia mm. työvoiman liikkuvuudelle ja vaikutusta maakohtaisten äkillisten taloushäiriöiden yhteydessä. Liioin ei ole pidetty tärkeänä ottaa huomioon raha- ja talousliittoon pääsyehtojen vaikutuksia Suomen kansantalouteen ja varsinkin työttömyyteen, joka edelleen pahenee tänä vuonna viime joulukuun 461 000 rekisteröidystä työttömästä.

Tiedonannossa keskeisiksi mainitaan maatalouden ja aluepolitiikan ongelmat, mikä onkin ymmärrettävää, kun viime vuosikymmeninä tapahtuneesta rakennemuutoksesta huolimatta maassamme työskentelee maataloudessa edelleenkin noin 170 000 henkeä ja kun Suomi on poikkeuksellisen harvaan asuttu pohjoinen maa.

Suomen lausunnossa kiinnitettiin samaten näihin kysymyksiin paljon huomiota. Ja ilmeisesti näiden kysymysten osalta hallitus tai ulkopoliittikan johto ovatkin asettaneet selkeitä, joskin julkistamattomia tavoitteita.

Tiedonannossa ei käsitelty eikä Suomen lausunnossa mainittu Euroopan yhteisön päätöksenteon julkisuuden ja avoimuuden puutetta. EY:n päätöksentekijöiden, EY:n lakeja säätävän elimen eli ministerineuvoston suojelemiseksi arvostelulta sen toiminta ei ole samalla tavoin julkista kuin kansallisten parlamenttien toiminta. Jotta kansalaisilla olisi mahdollisuus seurata hallitustensa toimintaa Euroopan yhteisössä, tulisi päätöksenteon julkisuutta lisätä.

Tiedonannossa samoin kuin lausunnossa ei käsitellä ympäristökysymyksiä. Suomen lausunnossa olisi tullut tähdentää, että yhdentymisen mahdollisesti aiheuttaman talouden kasvun ja liikenteen lisääntymisen vastapainoksi tarvitaan myös toimenpiteitä ympäristökysymyksissä. Vaikka esimerkiksi läheisyysperiaatteen voisi nähdä ympäristön kannalta myönteisessä valossa, tulisi kuitenkin pohtia sitä, voisiko sen soveltaminen myös johtaa ympäristön kannalta huonompaan tilaan, mikäli eri maiden välille syntyy

yritystoiminnasta kilpailua, jota käydään myös normien ja valvonnan väljyyden avulla.

Tiedonannossa ja lausunnossa ei ole otettu torjuvaa kantaa ulkomaisten korkea-aktiivisten ydinvoimalajätteiden loppusijoittamiseen Suomeen.

Tiedonannossa on pohjoismaisen hyvinvointivaltion säilyminen liitetty siihen, että maamme talous hyötyisi yhteisön jäsenyydestä. Myös tätä kysymystä tulisi erityisesti raha- ja talousliiton ehtojen ja viime vuoden kokemuksen valossa vielä pohtia. Samaten asia on ongelmallinen verotuksen yhdenmukaistamispainneiden takia. Tiedonanto ja lausunto sivuuttavat monet olennaiset hyvinvointivaltioon liittyvät kysymykset. Niissä ei ole asetettu tavoitteita sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä. Tiedonannossa ja lausunnossa ei myöskään käsitellä vammaisten ihmisoikeuksien ja elinolosuhteiden parantamista.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Mitkä ovat Hallituksen neuvottelutavoitteet

1) ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan osalta,

2) raha- ja talousliiton jäsenyyden ja siihen pyrkimisen osalta ja ovatko tämänhetkinen talouden tilanne ja työttömyys antaneet aihetta muuttaa mm. tiedonannossa lausuttuja käsityksiä,

3) maatalouden ja aluepolitiikan suhteen,

4) yhteisön päätöksenteon julkisuuden ja avoimuuden suhteen,

5) ympäristöongelmien suhteen, mukaan lukien sen, voisiko Suomi olla korkea-aktiivisten ydinvoimalajätteiden loppusijoituspaikka, sekä

6) sosiaalipoliittikan suhteen, mukaan lukien sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen ja vammaisten elinolojen parantaminen?

Helsingissä 16 päivänä helmikuuta 1993

Claes Andersson  
Esko Helle  
Eila Rimmi

Osmo Polvinen  
Ensio Laine  
Marjatta Stenius-Kaukonen  
Martti Korhonen

Outi Ojala

Asko Apukka	Esko-Juhani Tennilä
Esko Seppänen	Pekka Leppänen
Raila Aho	Timo Laaksonen
Jarmo Wahlström	Jaakko Laakso
Juhani Vähäkangas	Heli Astala
Iivo Polvi	Vesa Laukkanen
Pekka Haavisto	Erkki Pulliainen
Pekka Räty	Eero Paloheimo
Satu Hassi	Heidi Hautala
Paavo Nikula	Tuija Maaret
	Pykäläinen
Heikki Riihijärvi	Hannu Suhonen
Tina Mäkelä	Raimo Vistbacka

Lea Mäkipää”

**Ensimmäinen varapuhemies:** Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan asia on pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pannaan pöydälle ensi tiistaina pidettävään istuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

### **Erikoisvaliokuntien jäsenet**

**Ensimmäinen varapuhemies:** Ilmoitetaan, että valiokuntapaikkojen järjestelyä varten pyytävät vapautusta ed. Zyskowitz perustuslakivaliokunnan ja ed. Niinistö lakivaliokunnan jäsenyydestä sekä ed. Häkämies lakivaliokunnan varajäsenyydestä. Puhemiesneuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

**Ensimmäinen varapuhemies:** Ilmoitetaan, että erikoisvaliokuntien täydennysvaalit toimitetaan ensi tiistain täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaaleja varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä keskuskansliinaan viimeistään mainittuna tiistaina kello 11.

### **Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**

#### **1) Ehdotus laiksi Suomen Kuntaliiton perustamiseen liittyvistä järjestelyistä**

Kolmas käsittely  
Hallituksen esitys n:o 347/1992 vp  
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 19/1992 vp

**Ensimmäinen varapuhemies:** Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

#### **2) Ehdotus laiksi kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta**

Toinen käsittely  
Hallituksen esitys n:o 348/1992 vp  
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 1

**Ensimmäinen varapuhemies:** Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1-11 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

#### **3) Ehdotus laiksi lääkelain muuttamisesta**

Toinen käsittely  
Hallituksen esitys n:o 374/1992 vp  
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 1

**Ensimmäinen varapuhemies:** Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6—8, 10, 12, 13, 16, 17, 19, 21, 23, 24—27, 30—32, 35, 40, 41, 44, 48-55, 58, 59, 61, 65, 66, 68—73, 75—77, 79—83, 85, 87, 89, 91, 93, 94, 101 ja 102 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

#### 4) Ed. Renlundin ym. lakialoite n:o 1 laiksi työttömyysturvalain 27 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden osastolle.

##### Keskustelu:

Ed. Renlund: Värderade talman! Svenska riksdagsgruppen har lämnat in en lagmotion som avser att korrigera det uppenbara missförhållande som en av sparlagerarna lett till speciellt för ensamförsörjare.

I motionen föreslås att hemvårdsstödet för barn inte skall inverka på ensamförsörjares arbetslöshetsdagpenning till den del dagpenningen motsvarar endast grunddagpenning. Det samma skulle gälla familjer där båda föräldrarna är arbetslösa.

I svåra tider då lagändringar ofta godkänns under tidspress uppstår emellertid lätt oavsedda effekter och då måste politikerna ha mod att snabbt rätta till felen.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä on jättänyt lakialoitteen, jonka tarkoituksena on poistaa erään säästölain erityisesti yksinhuoltajille aiheuttama epäkohta. Aloitteessa ehdotetaan, ettei lasten kotihoidon tuki vaikuttaisi vähentävästi yksinhuoltajien työttömyyspäivärahaan siltä osin kuin päiväraha on vain peruspäivärahan suuruinen.

Vaikeina aikoina, kun lainmuutoksia usein hyväksytään suurella kiireellä, syntyy helposti työtaturmia. Silloin poliitikoilla on oltava rohkeutta nopeasti korjata virheensä.

Ed. Laakso: Arvoisa puhemies! Ed. Renlund puhuu työtaturmasta, ja ed. Renlundin nimissä on jätetty lakialoite tämän ns. työtaturman korjaamiseksi.

Keskustelussa, kun tämä ns. työtaturma sattui, jossa työttömiltä yksinhuoltajilta leikataan noin 2 000 markkaa kuukaudessa tukea, osoitettiin yksiselitteisen selvästi tämän kaltaisen epäkohdan syntyvän. Myös valiokuntakäsittelyssä asia oli esillä. Silloin RKP:n edustajat sen paremmin kuin muidenkaan hallituksessa olevien puolueiden edustajat eivät olleet valmiit näkemään tätä työtaturmaa. Täytyy sanoa aivan suoraan, että tämä lakiesitys on jeesustelua, tämän on pahimman laatuista hurskastelua tilanteessa, jossa tiedetään, että tällainen lakiesitys

ei voi mennä lävitse, kun juuri hallituspuolueiden enemmistöllä eduskunnassa on hyväksytty toisenlainen päätös. Lakialoitteella yritetään johtaa yleistä mielipidettä harhaan. Yritetään antaa sellainen käsitys, että RKP:n eduskuntaryhmä haluaisi korjausta lakiin, jolla RKP:n eduskuntaryhmä yksimielisesti on ollut aiheuttamassa tällaista menetystä työttömille yksinhuoltajille.

On valitettavaa se, että kun tiedotusvälineet ovat kirjoittaneet tästä kiistattomasta työtaturmasta, ne ovat jättäneet mainitsematta, kuka kantaa vastuun tästä työtaturmasta. Hallituspuolueiden kansanedustajat äänestivät yhdessä rintamassa tämän lakiesityksen hyväksymisen puolesta. Oppositio esitti lakiesityksen hylkäämistä juuri sillä perusteella, että tämän tuloksena todella työttömiä yksinhuoltajia rangaistaan pahemman kerran.

Ed. Ojala: Arvoisa puhemies! On nyt jälleen todettava, että kyseessä ei ollut mikään työtaturma eduskunnassa, kun heikennys tehtiin työttömien yksinhuoltajien ja myös niiden perheiden, joissa molemmat ovat työttöminä, osalta kotihoidon tuen leikkausvaikutusten suhteen. Vaikutukset olivat tiedossa niin valiokunnassa kuin eduskunnassakin. Valitettavasti silloin julkisuus ei kiinnittänyt huomiota opposition edustajien puheenvuoroihin, joissa yritimme vielä vedota jälleen kerran hallituspuolueisiin, että ei tehtäisi tällaisia pahimman laatuista virheitä eduskunnassa.

Nyt tietysti voi sanoa, että en ole vielä yhtä skeptinen kuin ed. Laakso vieressä, mutta, ed. Renlund, olisittehan te voineet toimia toisinkin. Te olisitte voineet omiin ministereihinne ja muiden hallituspuolueiden ministereihin vaikuttaa niin, että hallitus olisi tuonut oman lakiesityksensä, jolla se korjaisi tämän virheen. On tietysti hienoa, että ed. Renlund on tämän tehnyt, mutta kun me tiedämme, miten edustajien lakialoitteiden tapaa valitettavasti käydä, tämä tuskin toteutuu. Mutta jos hallituspuolueiden edustajat ovat valmiit tunnustamaan ja korjaamaan virheensä, teillä on yksinkertainen enemmistö eduskunnassa, te voitte sen tehdä. Me voimme vain puhua, me voimme vain vaatia, me voimme vain toivoa, että julkisuus noteeraisi myös meidän puheenvuoromme silloin, kun ne ovat ajankohtaisia, kun me puhumme ongelmista juuri, kun ne ovat tapahtumassa. Yön pimeinä tunteina, kun asioita käsitellään, silloin ne eivät valitettavasti julkisuuden valoa saa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Kyseessä ei todellakaan ollut mikään työtaturma. Hallitus antoi esityksen työttömyysturvalain muutoksesta kertaalleen ennen tuponeuvotteluja, ja sehän oli nimenomaan ärsytyksenä ammattiyhdistysliikkeelle, mutta siihen esitykseen sisältyi jo tämä ehdotus, että kotihoidon tuki vähennetään, niin kuin myös vammaisten, vanhusten ja pitkäaikaissairaiden kotihoidon tuki, työttömyyspäivärahasta. Ensimmäinen esitys vedettiin pois, ja sen jälkeen annettiin kaksi uutta erillistä esitystä. Niihin sisältyi myös tämä sama ehdotus. Missään vaiheessa RKP:n edustaja ei ole esittänyt tätä poistettavaksi.

Tämä asia oli täysin yksiselitteisesti selvillä sosiaali- ja terveystoimikunnassa, kun asiaa käsiteltiin. Kenellekään, joka oli paikalla, ei voinut jäädä epäselväksi, mitä tapahtuu. Sen vuoksi oppositio ehdotti, että 14) kohtaa ei kumottaisi.

Ponsi, joka tähän on liitetty, taas johtuu siitä kaupasta, jonka sosialidemokraatit tekivät, kun he hyväksyivät ensi kertaa työmarkkinoille tulevan karenssin pidentämisen. Vain sillä kaupalla, että sosialidemokraatit hyväksyivät karenssiajan pidentymisen, saatiin tämä ponsi, että nyt pitää edes seurata ja korjata asia myöhemmin. No, sekin on tietysti hyvä asia, mutta kauhean kunniallinen ei tämänkään ponnin tausta ole, ja hallituspuolueilla ei siihenkään ole mitään ansioita.

Mutta kun ed. Renlund nyt on tehnyt lakialoitteen, me tulemme tietysti kannattamaan, että valiokunnassa sitä ryhdytään käsittelemään. Toivon, että ed. Nordman tulee sitä ehdottamaan, mutta ed. Renlund muistaa, että oppositiolla ja RKP:llä valiokunnassa yhdessä on kahdeksan kansanedustajaa ja muille jää yhdeksän. Toivon, että puhutte muut hallituspuolueet puolellenne. Tämäkin olisi pieni korjaus siihen huononnuksen, joka on tehty.

Ed. R i m m i : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Renlundin lakialoite on sinällään tietysti hyvä, vaikka jo edellä käytetyissä puheenvuoroissa tulivat selkeästi esiin ne mahdollisuudet, jotka sen läpi menemiseen ovat. Olin todella hämmästyneyt, kun kuulin ed. Renlundin suusta, että se olisi ollut työtaturma. Muistan varsin hyvin keskustelun, kuinka paljon erikoisesti vasemmistoliiton edustajien toimesta asiaan puututtiin joulun alla yön pimeinä hetkinä, kun tätäkin lakiesitystä käsiteltiin ja pyrittiin tuomaan selvästi esiin ne vaikutukset, joita sillä tulee olemaan.

Nyt sitten, kun tämä asia on käytännössä toiminut ja oletan, että myös RKP:n edustajat, kuten varmasti monet muutkin, ovat saaneet kielteistä palautetta kentältä ihmisiltä, joita se koskettaa, on tehty tämä lakialoite. On tullut hyvin synkkiä esimerkkejä esille. Esimerkiksi sain sellaisenkin viestin tämän lain toimimisen osalta, että kun aviopuoliso oli suorittamassa asevelvollisuuttaan ja vaimo oli työttömänä, hänen peruspäivärahastaan leikattiin, ja voidaan kuvitella, minkälaisia tällaiset tilanteet sitten käytännössä ovat.

Vasemmistoliiton edustajien toimesta tuotiin tiistaina tässä salissa, kun käytiin keskustelua hallituksen esityksestä työttömyysturvan heikentämiseksi jälleen, esiin myös tämä asia. Silloin jo vaadimme, että asia on korjattava, ja tulemme näin varmasti toimimaan. Todella toivon, että ed. Renlundin lakialoite saa myös oikeistosta kannatusta nyt sitten, kun se valiokuntaan menee. Toivon, että lakiesitys etenee myönteisesti.

Ed. H a u t a l a : Arvoisa puhemies! Minäkin toivon, että lakialoite etenee myönteisesti, ja tiedän, että tämä tapaus on ollut valtiovarainministeri Viinaseen lempiesimerkkejä siitä, miten työttömyysturvaa voidaan käyttää väärin. Mutta onneksi tästä asiasta on nyt sitten syntynyt lain hyväksytyksi tulemisen jälkeen paljon julkista keskustelua ja myös toimintaa niin oppositiossa kuin hallituspuolueiden riveissäkin. Tästä on jätetty ed. Tykkyläisen toivomusaloinen ja nyt on tämä lakialoite. Meillä on loistavat mahdollisuudet saada korjaus tähän asiaan.

Mitä tulee siihen, kuka täällä eniten jeesustelee, minusta ed. Laakso jeesustelee kaikkein eniten, kun hän sanoo, että on jeesustelua, jos hallituspuolueen edustaja tekee lakiesityksen, kun ei sillä ole mitään toiveita mennä läpi. Mutta tällä logiikalla oppositio jeesustelee kaikkein eniten, koska hyvin harvoin meidän lakialoitteemme menevät läpi.

Ed. T a i n a : Rouva puhemies! Täytyy todeta, että emme me täällä sillä tavalla työtaturmia tee, ettemme me tietäisi, mitä me kulloinkin päätämme, joten siinä mielessä ed. Renlund on väärässä, jos hän tarkoitti, että olisimme tietämättämme jotakin päättäneet. Mutta ehkä tarkoititte sitä, että tämä on työtaturma siinä mielessä, että lakiesitys sinänsä ei ole mitenkään mieluinen tai hyvä meidänkään mielestämme.

Mutta minä näkisin, että työttömyysturvan leikkaus, joka tällä tavalla on tehty, on seurausta

siitä, että ammattiyhdistysliike yleislakon uhalla kieltäytyi osallistumasta työttömyysturvan rahoituskustannuksiin ja toisaalta kieltäytyi minikäänlaisista leikkauksista. Siitä seurauksena on hallitus tehnyt tämäntapaisia leikkausesityksiä, jotka ovat menneet läpi. Ei tietenkään ole hyvä, että juuri kotihoidon tuki esimerkiksi nyt leikkaa työttömyysturvaa. Varmasti oikeudenmukaisempi tapa olisi ollut tehdä jonkinlainen yleinen pieni leikkaus työttömyysturvaan niin kuin hallitus oli suunnitellut mutta meni polvilleen ammattiyhdistysliikkeen edessä. Pahaa pelkään, että kun ammattiyhdistysliikkeen kanssa hallitus ei pääse sopuun asioista eikä toisaalta rohkene tuoda sellaisia esityksiä, joita ay-liike vastustaa, sitten lyödään tällaisia pieniä ryhmiä niin kuin tässä tapauksessa on tapahtunut.

Mitä tulee siihen, että tästä on nyt hallituspuolueen toimesta tehty lakialoite, täytyy tietysti ihan rehellisesti sanoa, että se asettaa meidät hallituspuolueiden edustajat valiokunnassa kiulliseen asemaan.

Ed. Perho-Santala: Arvoisa puhemies! Kysymyksessä on joka tapauksessa kiistan epäkohta, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta jo aikoinaan havaitsi ja puuttui siihen mietinnössään edellyttäen mm. sitä, että sosiaali- ja terveysministeriössä tilannetta seurataan ja selvitetään. Esimerkiksi itse olen tehnyt kirjallisen kysymyksen siitä, miten tämä seuranta aiotaan järjestää ja miten sen tuloksia hyödyntää. Siitä nyt on jo näyttöä ja tietoa aivan riittävästi, ja katsotaan sitten mistä näkökulmasta hyvänsä ed. Renlundin lakialoitetta, toivottavasti se on aiheena keskustelulle ja mahdollisille muutoksille, joita on tarvetta tehdä. Työttömyysturvan piirissä on varmasti paljon muita sellaisia yksityiskohtia, joita voidaan muuttaa ja jotka eivät ole sillä tavalla kipeitä kuin kyseisen lakialoitteen tarkoittama kotihoidon tuen peruspäiväraha tai ansiosidonnaista etuutta vähentävä vaikutus.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin minusta on erinomaisen hyvä piirre tässä keskustelussa se, että ed. Taina antoi selvän tunnustuksen, että mitään työtapaturmia varsinaisesti ei ole tehty vaan on tarkoituksellisesti pyritty johonkin ja siihen päämäärään on päästy. Tässä suhteessa minusta tämä keskustelu on kannattanut nyt jo käydä, ja toivottavasti julkinen sana noteeraa sen mahdollisimman selkeästi tänään, huomenna ja lähipäivinä.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän erittäin tärkeään asiaan huomiota tässä lakialoitteessa. Sen perusteluissahan todetaan, että ”lainsäätäjän tarkoituksena ei voi olla, että lainmuutos kohdistuu kuvatulla tavalla eri perhetyyppeihin kovin eri tavoin”. Aivan oikein. Mutta kuinka ollakaan, allekirjoittajien joukosta puuttuvat tasa-arvoministeri Rehn ja moottoritieministeri Norrback, joista jälkimmäinen kuvaisi vauhtia ja edellinen tasa-arvoa, johon pyritään. Toisin sanoen tässä ei näköjään olekaan svenska riksdagsgruppen kokonaan mukana, vaan ainoastaan osa. Toivon, että ed. Renlund ryhtyisi tekemään töitä omissa ryhmässään ja saisi koko ryhmän aloitteensa taakse.

Ed. Muttilainen: Arvoisa puhemies! Mielestäni on aika kummallista nimittää työtapaturmaksi tätä heikennystä, joka on kohdistunut yksinhuoltajiin sekä myös niihin perheisiin, joissa molemmat ovat työttöminä. Erittäin tietoinen päätös on tehty silloin, kun nämä heikennykset tehtiin. Tästä asiasta puhuttiin jo valiokunnassa hyvin monta kertaa, puhuttiin salissa eri käsittelyjen yhteydessä. Olen varma siitä, että eduskunta on tiennyt tehdessään tämän päätöksen, että se tulee heikentämään yksinhuoltajien ja työttömien asemaa. Me yritimme koko ajan toimia niin, että näitä heikennyksiä ei olisi tehty.

Ed. Stenius-Kaukoselle on selvennykseksi sanottava, että vastustimme tätä koko ajan määrätietoisesti. Missään vaiheessa tästä ei käyty kauppaa. Toivon menestystä ed. Renlundin aloitteelle ja toivon, että tässä päästään pikaisesti eteenpäin. Totean vain, että paljon on jo vahinkoa ehtinyt tapahtua.

Ed. Renlund: Arvoisa puhemies! Voi olla hyvin mahdollista, että se ei ollut sosiaalivaliokunnan jäsenille työtapaturma, mutta meille kyllä sanon sen olevan työtapaturma. Me emme ole olleet riittävästi tietoisia tästä asiasta. (Ed. Halonen: Pitäisi kuunnella puheita!)

Minua ihmetyttää suuresti ed. Laakson kanta tässä asiassa. Ed. Hautala vastasi minusta erittäin hyvin. Näyttää siltä, että hänestä olisi parempi, ettei jokin hallituspuolue edes yrittäisi saada jotakin aikaan, parempi nimenomaan näille ihmisille, jotka ovat jääneet väliinpuotoajiksi tässä asiassa. Se ihmetyttää minua kyllä suuresti. Jos ed. Laakson kanta on sellainen aina, ettei aloitteilla voida saada mitään aikaan, minä voin aidosti kysyä: Miksi vasemmistoliitto sitten jättää jatkuvasti aloitteita?

Ed. Pulliaiselle haluan vastata, että koko ryhmä on mukana, mutta ed. Lax oli sinä päivänä matkoilla ja ministerit, kuten ed. Pulliainen hyvin tietää, eivät allekirjoita aloitteita. Sen vuoksi voin sanoa, että ryhmä kyllä oli kokonaisuudessaan mukana.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Haluan ensin ed. Hautalalle todeta, että en pitänyt jeesusteluna sitä, että tällainen aloite jätetään. Pidän jeesusteluna sitä, että juuri muutama viikko aikaisemmin asianomainen kansanedustaja on äänestänyt tätä samaa aloitetta vastaan ja sitten tekee tällainen aloitteen samoin kuin koko RKP:n ryhmä.

Olen myös sitä mieltä, että aloitteella epäkohtien korjaaminen on osoittautunut käytännössä erittäin hankalaksi. Sen varmasti kaikki ne kansanedustajat ja myös toimittajat, jotka asioita seuraavat, tietävät hyvin. Äärimmäisen harvoin voidaan aloitteilla enää asioita korjata. Toivon tietenkin, että tässä suhteessa tapahtuisi poikkeus, mutta pelkään pahaa, kun kuulin, mitä ed. Taina sanoi.

Ed. Tainan puheenvuorosta tuli selvästi esille, että hän pitää aloitetta kiusallisena, ja varmaan se heijastaa myös hänen kantaansa siitä, että kokoomus tuskin tulee olemaan tällaisen parannusesityksen takana. Myönteisenä pidän ed. Perho-Santalaa käyttämää puheenvuoroa, koska se edustaa kokoomuksessa sosiaalisemman suunnan näkemystä ja valmiutta siihen, että tällainen epäkohta pitäisi korjata. Tiedämme valitettavasti, että tällainen sosiaalinen suuntaus kokoomuksen eduskuntaryhmässä on pienessä vähemmistössä ja ed. Taina näyttää mm. sosiaalivaliokunnassa vetävän pikemminkin kokoomuksen linjanvedot kuin ed. Perho-Santala.

En ymmärrä myöskään sitä, mikseivät ministerit voisi olla aloitteiden allekirjoittajia. Luulen, että kysymys on hyvin tietoisesti pidättäytymisestä sellaisten aloitteiden allekirjoittamisesta, joista he tietävät, että ne eivät mene kuitenkaan lävitse.

Sanon vielä senkin, että tulen aina, kun vastaavan kaltainen menettelytapa toistuu eli edustaja, jolle on täällä monta kertaa kädestä pitäen kerrottu, mitä tällainen lakimuutos aiheuttaa, jättää sen jälkeen samasta aiheesta lakialoitteen epäkohdan korjaamiseksi, jonka hän on juuri hyväksynyt, kyllä muistuttamaan siitä myös tulevaisuudessa.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Minusta tuntui kaikkein pahimmalta kuunnella ed. Tai-

nan puheenvuoroa, koska siinä kalskahtivat mielestäni ns. kollektiiviset rangaistukset. Kun ammattiyhdistysliike oli uskaltanut vastustaa työttömyysturvan leikkaamista, niin silloin piti tehdä jotakin. Kun ed. Taina sitten puolusteli tätä hallituksen aikoinaan antamaa huonoa esitystä, niin sävy kovasti muistutti menneeltä ajalta joskus taaksepäin 30-luvulle mentäessä. Toivon, että tällainen asennoituminen järjestäytyneeseen ammattiyhdistysväkeen ei jatkossa saisi enää kannatusta.

Ed. Renlundia voin vain onnitella, että hän on saanut ryhmänsä näinkin laajasti mukaan tähän. On tietysti aika poikkeuksellinen tilanne, että kolmessa eri käsittelyssä ryhmänne ei ole ollut puoltamassa tätä asiaa, vastikään olleissa käsittelyissä. Mutta jos on tapahtunut nopea ja toivottavasti tehokas katumus, voin vain sanoa sen, että jatkoa silmälläpitäen kannattaa kuunnella edes vaihteeksi, mitä oppositio sanoo. Me emme pääsääntöisesti täällä valehtele, niin kuin eivät tietyt muutkaan. Sen vuoksi kun me käytämme puheenvuoron ja varoitamme epäkohdista, niin kyllä me useimmiten yritämme todella saada teitä kuuntelemaan. Tässä mielessä voin sanoa, että sekä nyt että ensi viikolla on koko joukko sellaisia tapaturmia listalla, että olisi paras jo nyt tehdä tehokas katumus eikä vasta myöhemmin aloitteilla.

Yhdyn ed. Laakson käsitykseen siitä, että muun muassa ed. Perho-Santala kuuluu niihin kokoomuksen kansanedustajiin, joilla on aitoa sosiaalista mielenkiintoa ja myös ammattitaitoa, mutta valitettavasti ne ovat kuin kukkanen hatussa, niin vähän niillä on näytännyt olevan kokoomuksen päätöksentekoon merkitystä.

Ed. M ä k e l ä : Arvoisa puhemies! Joskus on kiire puhujakorokkeelle päin, nyt sieltä pois päin, pitämään puheenvuoroa.

Halusin vain todeta iloni siitä, että RKP on tullut järkiinsä, jos näin sanoisi, ed. Renlundin tekemän aloitteen pohjalta. Pelkään kuitenkin, että tämä on vain pelkkää hyvän omantunnon ostamista eikä todellisia tekoja. Kun on tehnyt väärin, saa osan vääräyksistä pois sillä, että tekee jatkossa lakialoitteen, jolla sitten peittää sitä virheellistä politiikkaa. Kuitenkin jos on vilpiton pyrkimys vaikuttaa yksinhuoltajien ja työttömien aseman parantamiseen tämän lain myötä, niin iloitsen siitä. Minun mielestäni hallituksenkin edustajilla on oikeus siihen. Ei sen tarvitse olla mitään pelleilyä, (Ed. Halonen: Tuemme loppuun saakka!) vaan se voi olla



vilpitön pyrkimys. Toivon kuitenkin, että teidän ministerinne, jotka eivät ole allekirjoittamassa tätä, lähtisivät mukaan tähän.

Ed. Tainalle sanoisin, että sekin oli rehellinen tilitys, minkä hän sanoi, että mitään työtapaturmaa ei ole sattunut, vaan ainakin kokoomuspuolue on tehnyt tietoisesti ja tarkoituksella muutokset, joilla heikennettiin yksinhuoltajien ja työttömien asemaa. Ihmettelenkin vähän sitä samaa asiaa, mistä ed. Halonen sanoi. Onko tällainen kostomentaliteetti olemassa hallituksessa, että jos hallitus ei pääse sopimukseen työmarkkinajärjestöjen kanssa, niin kosto koituu työttömille ja yksinhuoltajille, viattomille ihmisille?

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Me kansanedustajatkin olemme vain ihmisiä, ja ainakin itse omalta kohdaltani myönnän avoimesti, että siinä vaiheessa, kun tämän esityksen puolesta olen aikamani nappia painanut, en suinkaan tiennyt, että sitä sovelletaan sillä tavalla kuin nyt tehdään (Ed. Halonen: Kuin se on kirjoitettu!) eli perheessä, jossa toinen on työttömänä, toinen työssä, työssä olevalle voidaan kotihoidon tuki siirtää, kun vastaavasti perheeltä, jossa molemmat ovat työttöminä, se otetaan pois. Tämän tyyppistä järjestelmää en todella hyväksy.

Sen takia toivonkin, että se mahdollisimman pian korjataan, ja on ihan hyvä, että RKP on lähtenyt siinä aloitteella liikkeelle. Mutta jotta tämä asia käytännössä toteutuisi, niin kyllä se vaatii hallituksen esityksen tänne eduskuntaan. Toivottavasti hallitus ensi viikolla, kun budjettiraamaneuvotteluja käy, miettii myös, missä vaiheessa virheitä korjattaisiin.

Tämä kuuluu siihen sarjaan, josta olen itsekin täällä peräänkuuluttanut, että meidän pitää selvittää, miten nämä esitykset käytännössä kohtelevat ihmisiä, ovatko ne sosiaalisesti oikeudenmukaisia vai eivät. Jos nähdään semmoinen tapaus, niin kuin nyt on, meillä pitää olla valmiutta korjaamiseen. Minä olen aivan varma, että muitakin esityksiä on kuin tämä, mutta tämä on ainakin yksi niistä, joiden käytäntöön soveltaminen on kaikkea muuta kuin sosiaalisesti oikeudenmukaista.

Kysymys siitä, onko ihminen, joka hoitaa kotona pientä lasta, työnhakijana käytettävissä vai ei, pitää erikseen ratkaista, koska uskon, että tässä ehkä yksi tulkinta lienee ollut se, että kun olet kotona pientä lasta hoitamassa, et ole työvoimana käytettävissä ja työnhakijana. (Ed.

Halonen: Ei kotihoidon tukea varten ole pakko itse hoitaa! Pääasia, että lapsi ei ole päivähoitossa!) Tämä rajaveto pitää tehdä, mutta tärkeintä on se, että saadaan järjestelmä, joka kohtelee niin työttömiä kuin työssä oleviakin oikeudenmukaisesti.

Ed. Lehtinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Ukkola: Rouva puhemies! Minä pidän kyllä käsittämättömänä, että niinkin ahkera kansanedustaja kuin Sirkka-Liisa Anttila väittää, että hän ei ole tiennyt, mitä tämä lakiesitys merkitsee. Aivan varmasti asia oli moneen otteeseen täällä salissa täysistuntokäsittelyssä esillä. Sitä varten on lähetekeskustelu, että siinä kansanedustajat kysyvät ja tuovat esille sen lakiesityksen puutteet ja esittävät oikaisuja ja korjauksia. Aivan varmasti tämän lakiesityksen lähetekeskustelussa tähän asiaan nimenomaan moneen kertaan puututtiin. Minun mielestäni on todella paha hurskastelua, että sanotaan, ettei tiedetty, kun ei olla sosiaalivaliokunnan jäsen.

Ed. Renlundin kohdalla tämä minun mielestäni on vielä vakavampaa, koska hän on eduskuntaryhmän puheenjohtaja. En minä tiedä, miten RKP:n eduskuntaryhmä toimii, mutta kai siellä nyt pitäisi kuitenkin eduskuntaryhmän kokouksessa käydä läpi, missä vaiheessa ollaan ja mitä valiokunnissa olevat lakiesitykset merkitsevät. Näin minä ainakin oletaisin, että asiat hoituvat eduskuntaryhmissä. Sinänsä on ihan hyvä, että on syntynyt tällainen lakialoite, mutta minun mielestäni tämä on pelkästään sen takia syntynyt, että asiasta on noussut todella kova julkinen meteli. Eikä se ole sinänsä mikään hävettävä asia, että tehdään lakialoite jonkin epäkohdan korjaamiseksi. Mutta se on minusta epärehellistä, kun sanotaan, ettei tiedetty.

Ed. Viljamaa: Arvoisa rouva puhemies! Puheenvuoroni pyysin ed. Tainan puheenvuoron jälkeen, ja haluaisin korostaa, että ei kansanedustajalle kaiketikaan lainsäädäntötyössä anna oikeutta tehdä virheitä, oli tupo-pöydässä sovittu mitä tahansa. Vastuuta ei voi täältä sinne heittää.

Ed. Sirkka-Liisa Anttilalle, joka esitti, että pitäisi seurata, kohdentuvatko lait oikein, totean, että minun mielestäni tässä pitäisi olla ennen kaikkea ei pelkkä seuranta vaan ennalta ehkäisevämpi linja. Tänä päivänä työasiainva-

liokunnassa kun professori Niklas Bruun oli kuultavana, kyselimme häneltä, miten voitaisiin estää tällaisten epätasa-arvoisten lakien syntyminen. Yksinhuoltajistahan 90 prosenttia on naisia, jolloin se kohdistuu ilman muuta epätasa-arvoisesti. Hän esitti keinona sellaista ratkaisua, että samalla lailla kuin hallituksen lainvalmisteluvoliteisiin on liitetty taloudellisten vaikutuksien seuranta, voitaisiin niihin liittää myös tasa-arvoaikutusten seuranta, jolloin hallituksella olisi velvollisuus valmisteluvaiheessa jo estää tällaisten ”työtaturmien” tänne tuleminen.

Lämpimästi kannatan, että asia ei jää pelkäämään aloitteen varaan, vaan aloite todella muuttuu laiksi ja muutokseksi ja hyvin pikaisesti.

**Ed. H a u t a l a :** Arvoisa puhemies! Minusta tässä olisi nyt parasta panna toimeksi ja tehdä kaikkemme, jotta tämä aloite toteutuisi. Täällä takarivissä laskeskeltiin, että jos RKP:n koko eduskuntaryhmän lisäksi hallituspuolueista 5—8 kansanedustajaa opposition kanssa on valmiit tätä asiaa ajamaan, niin kyllä se läpi saadaan. Toinen asia on tietenkin se, mitä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tapahtuu. Ainakin ed. Taina on ilmoittanut, että hän ei pidä tätä asiaa korjaamisen arvoisena. (Ed. Taina: En ole sanonut niin!) Sen sijaan ed. Sirkka-Liisa Anttila on varmasti nyt antanut julkisen lupauksen siitä, että jos asia suureen saliin asti tulisi, hän on valmis äänestämään sen puolesta.

Minun mielestäni ainoa toivo on se, että tässä eduskunnassa vähitellen hallituksen ja opposition raja murretaan sillä tavalla, että mahdollisimman monessa asiassa löytyy hallituksen ja opposition edustajien kesken yhteisymmärrystä. Toivon, että ydinvoimapäätös on hyvä esimerkki siitä, että on kysymyksiä, joissa hallitus ja oppositio yksinkertaisesti ylittävät rajansa ja syntyy uudenlaisia enemmistöjä. Tässä tietysti on olennaista, että murretaan ryhmäkuria, josta ed. Vesa Laukkanen on puhunut täällä paljon. On tärkeätä, että murretaan puolueiden valta eduskuntaryhmiin jne. Kyllä opposition ammatti tietenkin on epäillä hallituksen tekoja ja motiiveja, mutta silloin, kun tarjoutuu tilaisuus houkutella hallitus johonkin asiaan, jota oppositiokin ajaa, ei nyt pidä pilata sitä sillä, että todella vain ammattimaisesti epäillä.

**Ed. P a l o h e i m o :** Arvoisa puhemies! Minulla ei tällä kertaa ole mitään lisättävää edellisiin puheenvuoroihin.

**Ed. R e n l u n d :** Arvoisa puhemies! Haluan vielä kerran todistaa sen, että me vilpittömästi haluamme saada korjauksen aikaan. Siitä on kysymys. Minusta tuntuu aika oudolta, että meitä syytetään nyt melkein populismista sen takia, että me teimme tämän aloitteen. Jos te olette ihan rehellisiä, niin kyllä te tiedätte hyvin, että tässä salissa me emme ole harrastaneet sellaista politiikkaa, että meitä voi syyttää populismista. Sanoisin, että melkein kaikki muut ovat harrastaneet sitä paljon enemmän kuin me.

Toisaalta haluan vielä kerran todistaa sen, että kyllä te myös tiedätte, että ministerit eivät allekirjoita aloitteita. Se on kyllä teidän tiedossanne hyvin.

**Ed. P u l l i a i n e n :** Arvoisa puhemies! Tästä on ihan hyvä jatkaa, mihin ed. Renlund ryhmyrinä puheenvuoronsa päätti. Tässähän olennaista on se, että kun ed. Renlund esitteli lakialoitetta, niin hän ei todennut, että kaksi ministeriä valtioneuvostosta on tämän aloitteen takana. Siitähän tämä keskustelu syntyi.

Kiinnitän arvoisan ed. Renlundin ja muunkin eduskunnan huomiota siihen, että tässähän ruotsalaisen eduskuntaryhmän puolelta olisi ollut kaksi etenemistietä. Toinen on se, että tämä asia saatetaan valtioneuvostossa uudelleen käsitteilyyn ja sitä kautta tulee hallituksen esitys tänne. Toinen tie on se, mitä nyt on käytetty, eli lakialoitteen tie. Tässä tietysti on merkittävää, että se tapa, että ministerit eivät allekirjoita lakialoitteita, voisi nyt muuttua, kun olemme siirtäneet enemmistöparlamentarismijärjestelmään, jossa nyt tavallaan tapahtuu murtuma. Toisin sanoen, kun hallitusrintamassa onkin tapahtunut murtuma tässä asiassa, niin silloin on aivan luontevaa, että kaikki ministerit rehellisesti allekirjoittavat tällaisen aloitteen, koska nyt on kysymys totaalisen vastuun kantamisen periaatteesta, joka ei enää pelaakaan sillä tavalla kuin sen normaalijärjestelmän mukaan pitäisi pelata.

Sitten minusta oli erinomaisen hauska kuulla, että ed. Ukkola omassa ryhmässään pitää huolen siitä, että kaikki asiat ryhmässä käsitellään. Sehän on todella demokraattinen järjestelmä.

**Ed. T a i n a :** Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, että ei olisi kannattanut käyttää puheenvuoroa, kun tulin niin perusteellisesti väärinymmärretyksi. Ed. Hautala väitti, että minä en pidä asiaa korjaamisen arvoisena. Minä en suinkaan sanonut niin, vaan minä totesin, että me emme

voi väistää vastuutamme silloin, kun me olemme täällä tietoisena tekemässä päätöksiä. Me emme voi sanoa jälkikäteen kentällä tai täällä salissa, että voi, me emme tienneet, että tämä on näin huono lakiesitys. Me olemme tienneet sen alun perinkin, ja sen minä halusin rehellisesti sanoa. Me olemme tehneet sosiaalipolitiikassa pelkästään kielteisiä päätöksiä täällä. Vaikka ed. Halonenkin väitti minua epäsosiaaliseksi, niin väitän, että olen tehnyt kovasti työtä sen eteen, että näitä päätöksiä ei tehtäisi. Mutta kun me olemme tällaisessa taloudellisessa tilanteessa, niin me olemme pakotetut näitä tekemään. Me emme ole pitäneet yhdestäkään näistä päätöksistä.

Ed. Laakso puhui myös tästä, kun sanoin, että tämä aloite on kiusallinen. Kyllä ed. Laakso tietää tasan tarkkaan, mitä minä sillä kiusallisuudella tarkoitan tässä yhteydessä.

Sitten haluan vielä todeta, että me teemme kokoomuksessa yhdessä ratkaisut. Niin mielellään kuin itse kukin täällä diktaattori olisikin ja sanelisi ratkaisut, niin ihan sellaista arvoa minulla valitettavasti ei kokoomuksessa ole.

Mitä tulee huonoihin päätöksiin, niin nehan ikään kuin paljastuvat vähitellen. Minä olen todennut sen monta kertaa ryhmässäkin, että meitä ei tulla näistä kiittämään. Esimerkkinä voin sanoa, että kolme kertaa on leikattu äitiyspäivärahoja. Se alkaa nyt vasta paljastua kansanedustajille tuolla kentällä, mutta tällaisia typeriä päätöksiä me olemme täällä tehneet. Toivottavasti pystymme ne korjaamaan, kun taloudellinen tilanne paranee. Toivon sitä todella vilpittömästi.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Myönnän sen, että siinä vaiheessa, kun rahoituspohja putoaa ja romahtaa täydellisesti sosiaaliturvaltamme, on tehtävä säästöjä. Mutta, ed. Taina, se ei oikeuta siihen, että tehdään holtitonta lainsäädäntöä, joka virheiden kautta ottaa niiltä, joilla on kaikkein vähiten. Säästöt edellyttäisivät todella suurta asiantuntemusta, harkintaa ja lakiesitysten kriittistä tarkastelua.

Lakiesitys oli todella huono tullessaan valio-kuntaan, silloin kun tämä virhe tapahtui. Oppositioyrittäjä paneutui siihen ja toi hallituspuolueiden tietoon nämä epäkohdat yksinhuoltajien ja työttömien perheiden kohdalta. Te ette halunneet muuttaa sitä valiokunnassa. Te äänestitte lain eteenpäinviemisen puolesta. Tästä keskusteltiin salissa ja se äänestettiin läpi. Kukaan ei voi väittää, etteikö ole tietoinen. Ed. S-L. Anttila mm. silloin, kun erilaisia epäoikeuden-

mukaisuuksia ja vääryyksiä tässä salissa tehtiin, kertoi, että lakien voimaantumisen jälkeen keskustaryhmä aikoo oikein ruveta tutkimaan, miten nämä vaikuttavat. Silloin, kun virheet ovat jo käsittelyvaiheessa tiedossa, vastuullista politiikkaa ja hallittua alasajoa on virheiden korjaaminen siitä huolimatta, että on säästettävä. Toivon, että lakialoite todella nopeasti menee läpi, koska ne ihmiset, joihin tämä kohdistuu, tietävät sen.

Ed. Reulund: Arvoisa puhemies! Kommenttina ed. Pulliaiselle haluan sanoa vielä sen, että olen ottanut asian esille esimerkiksi hallituksen iltakoulussa. Mutta tämä on toinen vaihtoehto. Toisaalta ministerien roolista vielä on kyllä meidän kaikkien tiedossa, että ministerit eivät jätä aloitteita eivätkä allekirjoita niitä. Jos nyt mennään uudelle linjalle, se on asia erikseen. Mutta tähän asti on kuitenkin tämä rooli ollut sellainen, että he eivät osallistuneet näihin asioihin.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Virpa Puistolle toteaisin: Tämän vaalikauden elämä niin hallituksessa kuin eduskunnassakin on ollut hyvin poikkeuksellista johtuen näistä taloudellisista ongelmistamme. Päätöksiä on jouduttu tekemään markkinavoimien varjostaessa toimintaa, ja markan arvo on ollut siinä toisessa vaakakupissa. Jotta markkinat eivät reagoi, päätöksiä pitää tehdä nopeasti, ja silloin ei ole, ed. Puisto, valitettavasti jäänyt aikaa tehdä perusteellisia selvityksiä, miten nämä vaikuttavat. Siihen vedoten olen itse edellyttänyt ja tiedän, että moni muu ryhmässä edellyttää sitä, että nämä pitää jälkepäin selvittää.

Nyt on yksi tapaus selvillä, tämä, että otetaan kotihoidon tuki pois perheeltä, jonka molemmat vanhemmat ovat työttöminä. Ei ole oikein silloin, kun se sama tuki maksetaan perheelle, jossa toinen vanhemmista on työssä. Tämä on yksi konkreettinen esimerkki epäkohdasta, joka toivon mukaan tulee korjatuksi. Keskustan eduskuntaryhmän valiokuntavastaavissa tämä asia oli tämän viikon tiistaina esillä, joten kyllä meidän keskuudessamme siitä keskustellaan ja toivotaan, että löydetään keinot, joilla se korjataan.

Ed. Puisto, vetoan vielä kerran siihen, että kyllä nyt pitää myöntää tämä tilanne, missä ollaan. Ei nyt tehdä päätöksiä puoleltoista vuoden valmistelun jälkeen komiteoissa ja muissa, vaan nyt on päätökset jouduttu tekemään tässä ja nyt ja useimmiten puolen vuorokauden sisällä.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu on ollut erinomaisen arvokas. Se on nyt osoittanut mielestäni hyvin selvästi sen, että on erinomaisen perusteltua aihetta siihen, että valiokunta tulee ottamaan tämän ed. Renlundin ym. erittäin paikallaan olevan lakialoitteen käsittelyyn, laatimaan siitä mietinnön ja saattamaan mietinnön ison salin käsittelyyn, niin että tämä ongelma, jonka olemme olleet yhteisesti synnyttämässä, poistuu.

Toisekseen mielestäni tämä keskustelu antoi hyvän kimmokkeen sille, että ruvetaan miettimään, mikä on enemmistöparlamentarismien luonne, millä tavalla tätä uutta kulttuuria toteutetaan myös sellaisessa tilanteessa, että se ihanteellinen malli, jota viime syyskuun alusta lukien olemme olleet toteuttamassa, ei toimikaan. Siihen voi aivan hyvin kuulua se, että ministerit tällaisessa nimenomaisessa tapauksessa allekirjoittavat lakialoitteet.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttilalle: Äskeisessä puheenvuorossani myönsin, että tässä tilanteessa, joka on tämän maan taloudellinen tilanne, on tehtävä hallittua alarajoa. Mutta en hyväksy, että markkinavoimien tahdosta tehdään virheellistä lainsäädäntöä. Se, että lait on puolentoista vuorokauden valmisteluajalla tehty, on näkynyt koko syksyn ja osoittaa hallituksen tempoilevaa työskentelyä. Ja valitettavasti juuri tämän lakialoitteen, joka korjaa tehtyä virhettä, osalta nämä virheet olivat tiedossa, kun lakia tehtiin. Tulen ed. S-L. Anttilalle tuomaan ne paperit alleviivattuna, miten hänen oma eduskuntaryhmänsä on käyttäytynyt ja miten salissa on keskusteltu, ketkä ovat osallistuneet keskusteluun, miten on äänestetty. Tämä ei ole vahinko, vaan tarkoituksellinen virheen teko.

Ed. Muttilainen: Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Sirkka-Liisa Anttilan puheenvuoron johdosta. Valitettavasti hän ehti lähteä pois salista. Mutta sanon kuitenkin — kun hän sanoi, että ei ollut mahdollisuutta selvittää ja päätöksiä joudutaan tekemään nopeasti — ed. Anttila, me selvitimme sen asian teille. Me selvitimme sen teille, mutta te ette halunneet kuunnella meitä. Ja näyttää siltä, että kuulo on todellakin valikoiva, koska kuullaan vain siitä, mitä halutaan, mutta ei sitä, mitä oppositiopuolueen kansanedustajat kertovat.

Samoin myös keskustapuolueen valiokuntaryhmän jäsenet olivat erittäin hyvin tietoisia

tästä asiasta. Huomaan myös ihmetellä ed. Ukolan tavoin sitä, että eduskuntaryhmissä ei ilmeisesti käsitellä vaikeita ja kipeitä asioita kuten valiokunnissa, vaan eduskuntaryhmät luottavat valiokuntaryhmään ja valiokuntaryhmän tekemiin linjanvetoihin. Näin uskon ainakin nyt käyneen sekä RKP:ssä että myös keskustapuolueen eduskuntaryhmässä. Sen tiedän, että kokoomuksen valiokuntaryhmän edustajat ovat käsitelleet näitä asioita omassa eduskuntaryhmässään, ja tiedän myös sen, että he ovat yrittäneet vaikuttaa siellä, että nämä päätökset eivät olisi olleet näin ankaria kuin ovat olleet. Valitettavasti he eivät ole onnistuneet, mutta toivon, että he silti jaksavat sitkeästi jatkaa sitä työtä.

Tästä kannattaa varmasti sen verran ottaa opiksi — tästä työtapaturmasta, niin kuin ed. Renlund halusi tätä nimetä — että kuunnellaan jatkossa hiukan paremmin toisiamme.

Ed. Härmäläinen: Arvoisa puhemies! Markkinavoimathan eivät säädi lakeja. Kansanedustajat säätävät. Kansanedustajat ottavat lain hyväksyessään myös täyden vastuun sen sisällöstä kaikilta osiltaan. Oppositio on varoitannut nimenomaan näistä paniikkiratkaisuista. Oppositio on nimenomaan tähdentänyt sitä, että kun voimavarat ovat niukat ja edelleen niukkenemassa, erityisen suurta harkintaa tarvitaan siihen, miten esimerkiksi säästöt kohdistetaan.

Nyt tässä on tehty säästöjä sillä tavalla, että se kohdentuu tämän lain sisällä epäoikeudenmukaisesti. Kahden työssä käyvän huoltajan perhe saa kotihoidon tukea. Työttömät eivät sitä saa. Kaiken kaikkiaan muistamme, että viime vuoden suurista säästötalkoista valtion budjetti kasvoi ja valtion velkaantuminen kasvoi. Se osoitti myös epäonnistumista näissä säästötalkoissa.

Mutta tästä kotihoidon tuen ja työttömyysturvan yhteensovittamisesta saattaa parhaimmillaan tämän lakialoitteen pohjalta syntyä mielenkiintoinen pilottitapaus. Kun se loppuun käsitellään ja toivottavasti loppuun käsitellään, siitä saattaa syntyä se tapaus, jolla voidaan sitten punnita opposition ja hallituksen rajoja ja mahdollisuutta niiden rajojen ylittämiseen. On aivan oikein, kun ed. Renlund sanoi, että on ollut tapana, että ministerit eivät allekirjoita aloitteita. Se johtuu juuri siitä, että ministerit ja hallitus haluavat säilyttää aloitteellisuuden hallituksella ja haluavat myös varjella sitä, että ei sen paremmin hallituspuolueiden kuin oppositionkaan kansanedustajien aloitteiden pohjalta täällä syn-

ny ratkaisuja. Minä toivon, että voitaisiin tämä käytäntö murtaa ja myöskin opposition ja hallituspuolueiden rajat muuttaa.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ed. Pulliainen totesi, että tämä on ollut arvokas keskustelu. Tämä on ollut arvokas keskustelu ainakin siinä mielessä, että se osoittaa, miten lyhyillä paikaltaan pidettäviltä puheenvuoroilla voidaan käydä järkevää ja hyvin etenevää keskustelua.

Mutta mitä tulee itse asiaan, se on varmasti arvokas sekin mutta merkityksetön. Pieni hallitusryhmä kun ottaa irtioton hallitusryhmien keskellä, se merkitsee sitä, että asiaa ei varmasti toteuteta. Kyllä siitä kokemuksia on ollut aikaisemmalta ajalta, jolloin SMP:kin yritti ottaa pieniä irtiottoja. Samalla se merkitsi sitä, ettei asia varmuudella etene. Nytkin hallitus jos tuo ed. Renlundin ym. ehdotuksen jälkeen tänne esityksen, se merkitsee sitä, että ruotsalainen kansanpuolue on suuri köyhien ja kurjistuneiden ystävä. Tätä eivät muut hallituspuolueet varmasti ruotsalaiselle kansanpuolueelle anna. Minäkin olen sitä mieltä, että te olette köyhien ystäviä siellä, mutta näin se vain käy.

Tietysti minä toivon, että hallitus ottaa kupin kauniiseen käteen ja korjaa virheensä, enkä yhtään epäile, etteikö ed. Tainallakin olisi selkeästi sen tyyppisiä pyrkimyksiä. En ole asiantuntija, mutta vahvasti epäilen, rouva puhemies, ja juuri näillä perusteilla, mitä äsken mainitsin. Katsotaan nyt sitten, onko uusi kulttuuri tullut hallitusryhmien sisälle. SMP:nkin kannattaa sitten pyrkiä taas hallitukseen, kun pikkuryhmäkin saa ottaa irtiottoja, ilman että joutuu Holkerin perässä kävelemään johonkin takahuoneeseen neuvottavaksi.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä kuin monet muutkin siitä, että tämä on ollut arvokas keskustelu. Mutta pyysin tämän puheenvuoron huomauttaakseni ed. Pulliaiselle siitä, että ei pidä sotkea toimeenpanovaltaa ja lainsäädäntövaltaa näissä asioissa. On aivan oikein, että ministerit eivät allekirjoita kansanedustajien lakialoitteita. Heidän tehtävänä on panna kansanedustajien hyväksymät lait täytäntöön ja antaa eduskunnalle omat lakiesityksensä, joihin he kollektiivina sitoutuvat. Ei enemmistöparlamentarismi suinkaan merkitse sitä, että ministerit voisivat alkaa allekirjoittaa jotakin yksittäistä lakialoitetta. Tämä ei ole tähän järjestelmään kuuluva systeemi.

Mitä muuten tulee tähän asiaan, tämä keskustelu osoittaa, että on äärimmäisen tärkeää etenkin pienten ryhmien kansanedustajien osallistua aktiivisesti näihin täysistuntokeskusteluihin, edes kuunnella. Sillä tavalla saa tietoja asioista eikä pelkästään lakiesityksiä ja niiden vaikutuksia tutkimalla.

Ed. A l a - H a r j a : Arvoisa puhemies! Tämä keskustelun alaisena oleva lakialoite on kyllä varmaan kaikille tuttu. Itse olen heti ryhtynyt toimiin saatua tietoa siitä, että käytännössä tämä toteutuu juuri niin kuin hieman epäilimmekin jo valiokunnassa; tästä meillä oli omassa ryhmässä puhetta. Sen jälkeen olen ollut yhteydessä ministeriöön ja kuulin, että siellä jo valmistellaan korjauslakia. Siinä mielessä vähän ihmettelen. Tietysti tämä keskustelu nyt nopeuttaa tämän lain tuloa, toivon niin, ja korjauksen tuloa, sanoisinko, pienituloisille: siis yksinhuoltajille, jotka ovat työttömiä, ja työttömille pariskunnille. Toivon kyllä, että tämä korjaus saataisiin mahdollisimman aikaan. Tätä meidän eduskuntaryhmässämme on kyllä käsitelty ja näin toivotaan.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Ihan hyvä, että ed. Ukkola vielä tällä tavoin jatkoi tätä keskustelua. Kiinnitän hänen huomiotaan siihen, että kun kansanedustaja tulee valtioneuvoston jäseneksi, hän ei suinkaan menetä kansanedustajuuttaan eduskunnassa tässä suomalaisessa järjestelmässä. Se merkitsee silloin sitä, että hän voi myöskin kansanedustajan ominaisuudessa edelleen olla sitoutumassa, olla lausumassa kansanedustajana näkemyksensä. Nimenomaan korostan sitä, että kulttuurin muutos on tapahtunut siinä, että olemme siirtyneet enemmistöparlamentarismiin. Mutta jos siitä tapahtuu murtumia, niin silloin on aivan paikallaan, että sitoudutaan kansanedustajina toisenlaiseen menettelyyn.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

### Poistoja päiväjärjestyksestä

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :  
Päiväjärjestyksestä poistetaan 5)–9) asia.

**10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 1 (HE 379/1992 vp)**

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

---

Ensimmäinen varapuhemies:  
Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 14.15.

\_\_\_\_\_

Täysistunto lopetetaan kello 14.06.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

---